

УДК 330.3

Т. І. Шутько,
к. е. н., докторант кафедри економіки,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8690-9001>

DOI: 10.32702/2306-6792.2024.4.91

КЛЮЧОВІ ЧИННИКИ ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ АГРОБІЗНЕСУ

T. Shutko,
PhD in Economics, Doctoral candidate of the Department of Economics,
Dnipro State Agrarian and Economic University

KEY FACTORS OF INNOVATION AND TECHNOLOGICAL MODERNIZATION OF AGRIBUSINESS

Визначено та класифіковано найбільш вагомі чинники інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу. Встановлено, що економіка України потребує кардинальних змін у напрямку інвестиційного розвитку, адже країна не досить приваблива для інвесторів через її низькі рейтинги кредитування, інвестицій та війну. Проаналізовано динаміку капітальних інвестицій, обсягів експорту сільськогосподарської продукції та показники оновлення основних засобів агровиробництва. Доведено, що модернізація агробізнесу залежить підвищення рівня економічної свободи, формування внутрішнього попиту на інтелект та знання, а також переосмислення значення інноваційної культури. На основі запропонованого групування ключових чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу сформовано умови його розвитку в інноваційній економіці. Окреслено головні критерії інноваційної культури, як важливого тренду сучасного менеджменту. Обґрунтовано напрями впливу ключових чинників на адаптування прогресивних технологій в агровиробництві.

It is established that Ukraine's economy requires fundamental changes in the direction of investment development, as the country is not extremely attractive to investors due to its low credit and investment ratings and the beginning of the war. The most important factors of innovation and technological modernization of agribusiness are identified and categorized. Due to the unavailability of effective financial instruments to control the investment activity of the researched industry, its entities are actually deprived of tools to solve financial problems, improve the material and technical base and increase capital investments. Today, the problem lies in the country's unstable economic development and the effects of the war, which have disrupted logistics, caused a significant outflow of labor, a rapid decline in incomes, and exacerbated internal and external risks and threats.

Crisis situations are often overcome through the renewal or modernization of innovation culture. In Ukraine, in the pre-war period, it was actively gaining ground and was designed to provide a receptive environment for innovation at the enterprise. Its main criteria should be high social responsibility of business, efficiency, dynamism, and adaptability of agribusiness to consumer needs. The use of foreign experience of innovation culture in an adapted form will help to increase production efficiency.

The dynamics of capital investments, volumes of agricultural exports and indicators of renewal of fixed assets involved in agricultural production are analyzed. Based on the proposed grouping of key factors of innovation and technological modernization, the conditions for the development of agribusiness in the innovation economy are formed. After analyzing the possibilities of influence of key factors on the adaptation of advanced technologies in agricultural production, the directions in which it is advisable to make changes in the first place are proposed.

Innovation culture is becoming one of the most important trends in modern management in developed countries. Its main criteria should be high social responsibility of business, efficiency, dynamism, and adaptability of agricultural production to consumer needs. The use of foreign experience of innovative culture in an adapted form will help to increase production efficiency.

Ключові слова: інновації, чинники, агробізнес, модернізація, інноваційна культура.
Key words: innovation, factors, agribusiness, modernization, innovation culture.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

За нинішньої економічної архітекτονіки визначити механізми збільшення інвестиційного потенціалу інноваційно-технологічної модернізації окремих секторів національної економіки є надзвичайно важливим завданням. Економіка України потребує кардинальних змін у напрямку інвестиційного розвитку. Це необхідно через те, що країна не досить приваблива для інвесторів через її низькі рейтинги кредитування, інвестицій та війну. Агровиробництво знаходиться в особливо складній ситуації, і для її покращення потрібні значні грошові ресурси.

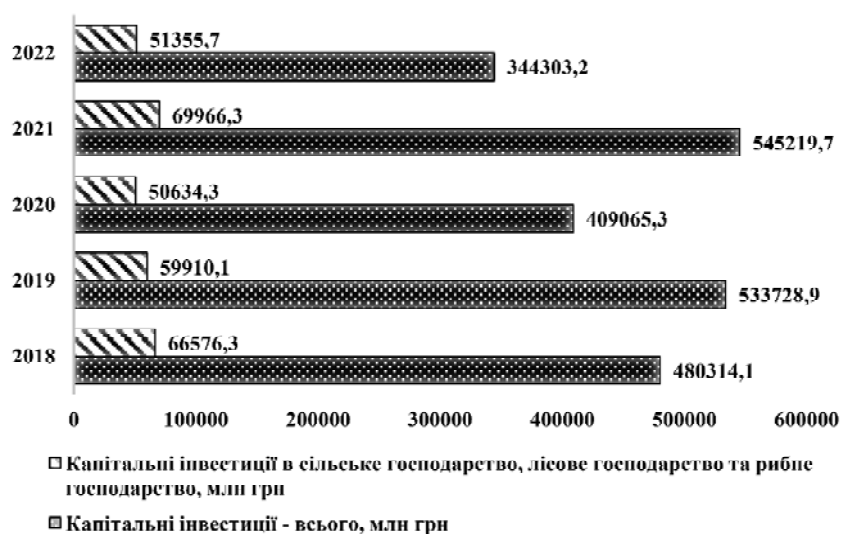
Через відсутність ефективних фінансових інструментів контролю інвестиційної діяльності досліджуваної галузі, її суб'єкти фактично позбавлені інструментів вирішення фінансових проблем, покращення матеріально-технічної бази та збільшення капітальних інвестицій. Капітальні інвестиції в аграрний сектор економіки України з 2019 року невпинно зменшуються, виключенням був лише 2021 рік. Найбільший показник частки капітальних інвестицій в сільське господарство по відношенню до їх загального обсягу в країні становив 14,9% у 2022 році (рис. 1). З 2022 року війна суттєво обмежила можливість інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу. Через перерозподіл бюджетних коштів на потреби оборони та безпеки країни спостерігається зменшення державної підтримки аграрного сектору, що неминуче призводитиме до зменшення кількості сільськогосподарських підприємств з моменту початку війни.

Сучасний розвиток та модернізація агробізнесу неможлива без впровадження та використання інновацій та техніко-технологічних рішень, оскільки рівень їх активізації визначають загальний рівень конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому інноваційних ринках. Впровадження інновацій

стимулює зростання продуктивності праці, економії ресурсів, скорочення витрат, зниження собівартості продукції, нарощування обсягів і підвищення ефективності агровиробництва, що безумовно сприятиме залученню інвестицій. Зазначені фактори мають безпосередній вплив на економічну стійкість країни, рівень доходів підприємств та населення. Відтак, важливо сформулювати ключові чинники інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу та розробити дієвий механізм використання інноваційних технологій з метою отримання економічного та соціального ефекту.

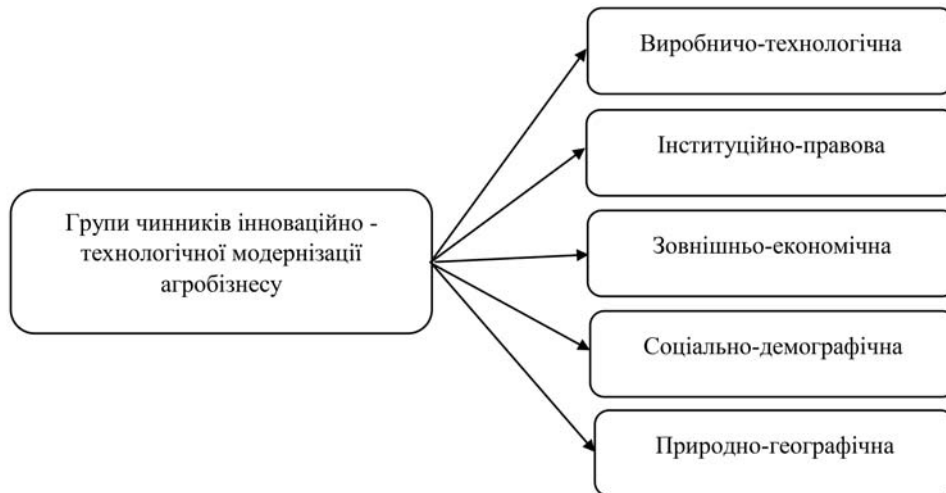
АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Особливості впровадження передових технологій агробізнесу та формування чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу досліджували такі українські науковці, як О. Бородіна, І. Вініченко, О. Гончаренко, В. Даниленко, О. Дацій, Г. Дзядук, Т. Дядик, М. Зубець, М. Лобас, Г. Мостовий, Л. Рогатіна, В. Россоха, П. Саблук, В. Семенов, Д. Соколов, С. Феофілов та інші. Основна увага науковців зосереджена на визначенні проблем використання інновацій в агробізнесі та необхідності

Рис. 1. Динаміка капітальних інвестицій в аграрний сектор економіки України в 2018–2022 рр., млн грн

Джерело: розраховано за даними [4].

Рис. 2. Ключові групи чинників впливу на процес інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу

Джерело: сформовано автором.

їх модернізації. Вважаємо, що подальшого наукового дослідження потребують визначення саме чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу та їх класифікації.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є ідентифікація та систематизація ключових чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

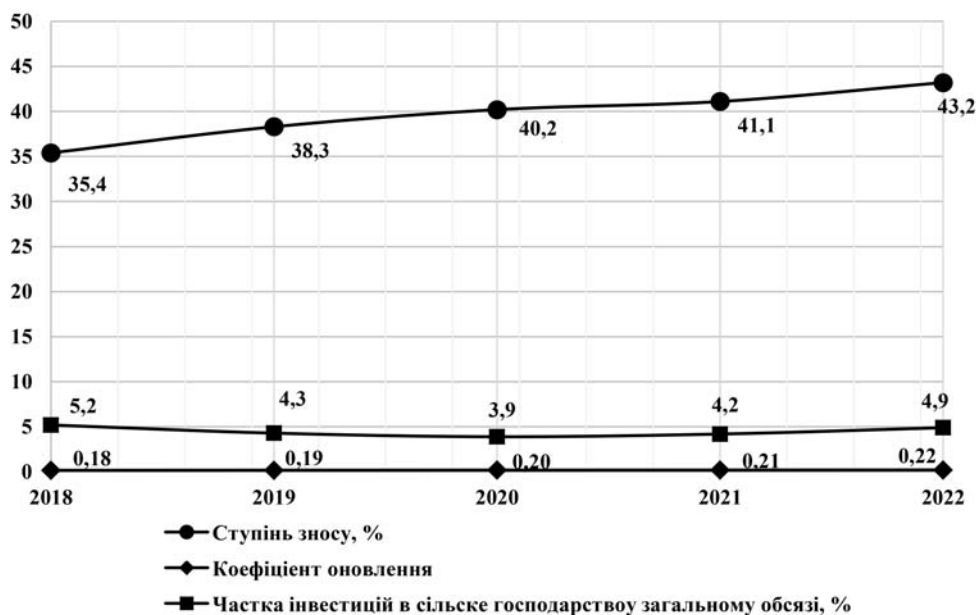
Сталий розвиток агровиробництва залежить від постійного впровадження нових технологій. Пошук нових інноваційних рішень щодо підвищення продуктивності аграрного виробництва, а також його модернізації в умовах обмеженості природних ресурсів є надзвичайно важливим.

В публікаціях С. Феофілова, засновника компанії "УкрАгроКонсалт", аналітика агроринку виокремлює інституційні, виробничо-економічні, технологічні, соціально-демографічні та глобалізаційні фактори розвитку агробізнесу [12]. В свою чергу, Л. Рогатіна досліджує фінансові, ринкові та інвестиційні фактори макросередовища агробізнесу [10]. Олена Пастарнак, директорка ОДА України, значну увагу приділяє дослідженню саме геополітичних чинників впливу на аграрні ринки виокремлюючи в першу чергу експортні операції [9]. Дядик Т.В., Даниленко В.І. та Дикопавленко В.М. зосереджують увагу на дослідженні маркетингових чинників формування та функціонування агробізнесу. Ними сформовано дві групи маркетингових чинників, а саме: внутрішні та зовнішні [8]. Основними чинника-

ми інноваційно-технологічного розвитку та модернізації агробізнесу відповідно до наукових публікацій О. Гончаренко, І. Остапенко та Г. Дзядук доцільно вважати потенційну роль і обов'язки власника, наявність робочої сили та початкового капіталу, матеріальні ресурси, продуктивність сільськогосподарської техніки, реалізація функцій планування, обліку та аналізу руху коштів [3; 5]. І. Вініченко, Ю. Теслюк та Н. Горобець у своїх наукових роботах приділяють увагу цифровим технологіям, як одному із ключових чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу [1; 2]. Т. Устік зосереджує увагу на таких факторах як природно-кліматичні умови та земельні ресурси, раціональність вибору місії та цілей агропідприємства, привабливість ринку, поточний підхід конкурентів, розмір, виробничих потужностей та особливості виробничого процесу, етапи життєвого циклу продукту [11]. За результатами дослідження пропонуємо виділити основні групи чинників, що впливають на розвиток агробізнесу (рис. 2).

Інституційно-правова група чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу. Вона містить систему правових, соціальних та культурних заходів, спрямованих на підвищення свідомості людини й суспільства, які безпосередньо впливають на інноваційно-технологічну модернізацію підприємств агробізнесу. Національна система управління аграрним сектором економіки завжди є основою сучасного наукового підходу щодо тлумачення інституційно-правових чинників.

Ця система співпрацює з міжнародними організаціями щодо розробки комплексного ме-

Рис. 3. Показники оновлення основних засобів сільського господарства в 2018—2022 рр.

Джерело: розраховано за даними [6].

ханізму регіонального та локального адміністрування. Потреба інституційно-правового забезпечення процесу інноваційно-технологічної модернізації зумовлена необхідністю створення умов для узгодженої співпраці державних, галузевих та регіональних структур. В Україні інституційно-правове забезпечення економічного модернізації агробізнесу є недостатньо врегульованим і потребує реальних заходів, спрямованих на прискорення розвитку економіки країни [13].

Вважаємо, що серед інституційно-правових чинників впливу на інноваційно-технологічну модернізацію підприємств агробізнесу доцільно виділити недосконалість нормативно-правового забезпечення економічної системи, рівень адміністративних бар'єрів в аграрному секторі економіки, якість інвестиційного середовища, рівень розвитку елементів інфраструктурного середовища та доступності фінансування, рівень розвитку добросовісної конкуренції, а також недостатнім залишається розвиток державно-приватного та публічно-приватного партнерства. Наявність лазівок в правовій базі скорочують ступінь мотивації до інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу, участі в проєктах співробітництва задля отримання додаткового фінансування від уряду або від структур ЄС для провадження заходів щодо покращення рівня економічного розвитку.

Основним вектором дії ключових інституційно-правових чинників інноваційно-технологічної модернізації підприємств агробізнесу є формування економічного базису для розвитку окремих регіонів, раціональне використання інструментів фондової фінансової підтрим-

ки, забезпечення ефективного розподілу повноважень між рівнями державного управління. Розвиток агробізнесу безпосередньо впливає на інституційно-правові чинники, оскільки вони стимулюють надходження інвестицій та підтримують інноваційно-технологічну активність агропідприємств. Вважаємо доцільним створення сприятливих передумов для функціонування та розвитку об'єктів інноваційної інфраструктури (кластерів, технопарків, індустріальних парків, технополісів).

Виробничо-технологічна група чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу. Сучасний стан інноваційно-технологічного розвитку аграрного сектору та можливість залучення нових розробок має вагоме значення та надає можливість знизити витрати, підвищити продуктивність, отримати технологічні конкурентні переваги продукції та агропідприємства в цілому. Однією з умов зростання інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу є залучення інвестицій та нарощування технічного потенціалу підприємств. Виробничо-технологічні чинники інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу формуються із розвитком матеріально-технічної бази і характеризуються зростанням додаткових вкладень минулої праці у ресурси як промислового, так і аграрного виробництва [2]. З метою дослідження виробничо-технологічних чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу проведено загальний аналіз показників оновлення основних засобів сільського господарства в 2018—2022 рр. (рис. 3).

Наведені дані дають можливість визначити основні тенденції розвитку агробізнесу та його матеріально технічної бази. У цілому розширення матеріально технічної бази розвитку агробізнесу, а саме основних засобів, відбувається низькими темпами. За досліджуваний період спостерігається нестійкий обсяг частки інвестицій в сільське господарство. Коефіцієнт оновлення основних засобів залишається практично на незмінному рівні, а ступінь зносу матеріально-технічної бази сільськогосподарських товаровиробників невинно зростає. Вважаємо за доцільне до групи виробничо-технологічних чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу віднести: рівень активності у галузевих/профільних тендерах, конкурсах та грантах; доступність всіх видів ресурсів; економія, обумовлена ефектом масштабу, структурою та специфікою виробничих, управлінських і комерційних витрат; рівень фінансового забезпечення агропідприємств та можливість залучення додаткових капітальних інвестицій, які доцільно спрямовувати на модернізацію виробничих ліній; розвиток агропідприємництва та кооперації в галузі; створення резервів для формування оптимальної структури ресурсів, основними з яких є інноваційно-фінансові, матеріальні, трудові, технічні та наукові; можливість використання ресурсозберігаючих технологій; регулярність оновлення активної частини основних фондів; якість сільськогосподарської продукції.

При цьому слід звернути увагу на обмежуючі чинники, які можна виділити в досліджуваній групі, а саме: недостатність власного капіталу; високий рівень витрат на впровадження інновацій та модернізацію агровиробництва; тривалий термін окупності. Отже, виробничо-технологічні чинники інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу відображають стан та динаміку науково-технічного прогресу, рівень технологій і техніки, продуктивність, а також надійність устаткування, гнучкість виробничих процесів тощо.

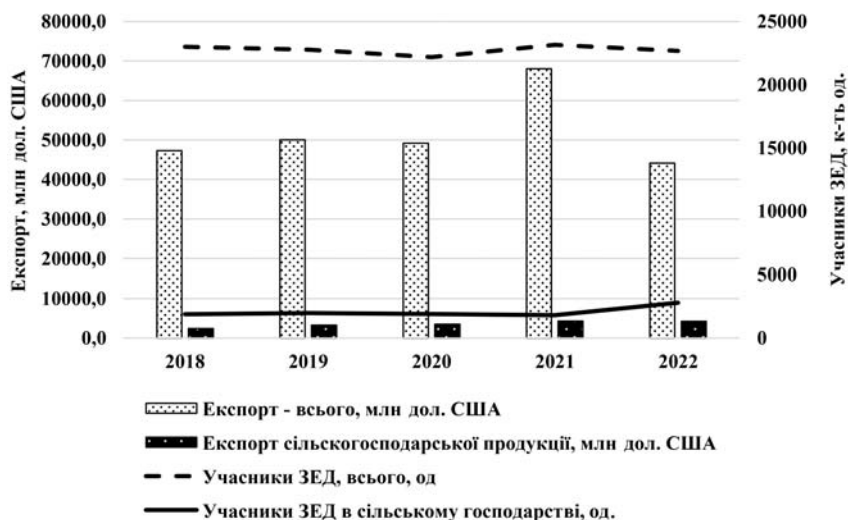
Соціально-демографічна група чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу. Трудовий потенціал держави є важливим фактором створення конкурентоспроможної економіки та розвитку кожного громадянина. Робота в агробізнесі в останні роки стає менш престижною. Проблеми раціональної організації та оплати праці агострились через падіння виробництва та скорочення зайнятості в сільській місцевості. Формування людських ресурсів у сільському господарстві відбувається непропорційно, що перешкоджає інновацій-

ному розвитку агробізнесу та його модернізації. Ці диспропорції зумовлені скороченням чисельності та підвищенням середнього віку працівників агропідприємств, зростаючою конкуренцією за кваліфіковані кадри та низькою доступністю висококваліфікованих робочих місць.

Соціально-демографічна група чинників інноваційно-технологічної модернізації підприємств агробізнесу є одна із визначальних для їх стабільного та безпечного розвитку. Вона безпосередньо впливає на формування та відтворення потенціалу працівників досліджуваної галузі. Особливої значущості в плані формування ключових соціально-демографічних чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу мають рівень освіти, можливість втілення знань на практиці та вдосконалення здобутих навичок. Вважаємо доцільним звернути увагу на наступні соціально-демографічні чинники інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу: статеві-вікова структура трудових ресурсів та відтворення ресурсів праці (тривалість трудового життя, кількість хворих на професійні захворювання, травмованих, чисельність загиблих на виробництві); динаміка чисельності економічно активного населення та виробничих показників трудових ресурсів; рівномірний розподіл трудових ресурсів в галузі; рівень освіти, зайнятості та безробіття; рівень життя та мотивація праці; організаційне та матеріальне стимулювання; задоволення професійних інтересів; заохочення творчості, ініціативи, самостійності; підтримка та взаємоповага при трудовій адаптації. Зазначені чинники практично повністю охоплюють широке коло відносин людини у процесі її трудової діяльності та соціального життя.

Вагомими стимулами в досліджуваній групі чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу доцільно вважати креативність управлінського персоналу, проведення маркетингових досліджень, залучення більшої кількості співробітників до обговорення варіантів модернізації виробничого процесу та їх матеріальне заохочення за плідну співпрацю. В той же час не слід забувати фактори, які можуть стати обмежувачами інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу, а саме: нестача кваліфікованого персоналу, низька мотивація співробітників та недостатній рівень комунікації між ними.

Отже, соціально-демографічна група чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу відображає стан та динаміку соціальних та демографічних процесів, що відбу-

Рис. 4. Співвідношення обсягів експорту сільськогосподарської продукції України до учасників ринку зовнішньоекономічної діяльності в 2018—2022 рр.

Джерело: розраховано за даними [6].

ваються на макро- та мікро- рівнях аграрного сектору економіки.

Зовнішньо-економічна група чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу. Завдяки організації спільних досліджень і швидкому переобладнанню сучасних технологій цілих галузей зовнішньоекономічна діяльність дозволяє прискорити науково-технічний прогрес. Зовнішньоекономічні зв'язки стають одними із основних чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу [5].

Нині без інтенсивного обміну результатами наукових досліджень та досвіду використання новітніх технологій неможливе раціональне використання власних ресурсів, що призведе до втрати часу та темпів економічного розвитку. Безперервна інтеграція та активна участь у зовнішньоекономічній діяльності сприяє підвищенню рівня конкурентоспроможності аграрної продукції України. Розширення доступу до міжнародних ринків забезпечує зростання експорту української продукції сільськогосподарського виробництва, що створює умови для інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу та зростанню споживчого попиту на внутрішньому й зовнішньому ринках (рис. 4).

Сьогодні проблема полягає у нестабільному економічному розвитку країни та воєнного стану, що порушило логістику, спричинило значний відтік робочої сили, стрімке зниження доходів населення а також загострення внутрішніх за зовнішніх ризиків і загроз. За результатами досліджень та аналізу наукових публікацій доцільно виділити основні зовніш-

ньо-економічні чинники інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу: волатильність зовнішнього попиту на продукції агробізнесу; динаміка співвідношення курсу гривні до інших міжнародних валют; динаміка цінових умов торгівлі; можливість використання конкурентних переваг підприємств агробізнесу на міжнародній арені; рівень залучення підприємств агробізнесу до зовнішньоекономічної діяльності країни; ступінь економічної свободи та відкритість зовнішніх ринків; якість розробки та модернізації виробничих процесів з точки зору оптимальності показників надійності. Без урахування дії зазначених зовнішньо-

економічних чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу, які формують систему конкурентного середовища, неможлива практична робота на ринку.

Природно-географічна група чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу. При модернізації агробізнесу не слід також забувати і про природно-географічні ресурси, раціональне використання яких створює нові перспективи розвитку регіонів країни, допомагає формуванню додаткових резервів, стимулює підвищення ефективності господарської діяльності підприємств агробізнесу.

Природно-географічна група чинників інноваційно-технологічної модернізації агропромисловості характеризує взаємозв'язок виробничо-економічної діяльності агробізнесу зі станом оточуючого природного середовища, розміщенням та топографією розташування виробничих потужностей, кліматом, природними ресурсами. На особливу увагу заслуговує важливий природно-географічний чинник інноваційного розвитку України — наявність земельних ресурсів. Україна має потужний природно-ресурсний потенціал, а саме: 23% європейських і 3% світових ресурсів чорноземів. Отже, до природно-географічних чинників інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу можна включити родючість ґрунтів; обсяги природних опадів; рівень середньої температури повітря, води, ґрунту; екологічний стан місцевості, де розміщені виробничі потужності; віддаленість виробничих потужностей від великих міст; формування транспортно-комунікаційної

мережі між населеними пунктами; інтенсивність освоєння простору для потреб життєдіяльності населення.

Одним із обмежуючих чинників підвищення рівня інноваційно-технологічної модернізації агробізнесу є екологічна ситуація території. Значна увага має бути звернена на формування експортного потенціалу в регіонах виробництва, посилення параметрів і вартісних співвідношень виробленої продукції з урахуванням кон'юнктури зовнішніх ринків.

Стимулювання інноваційної діяльності має безпосередній вплив на інтенсивність вкладень у науково-технічну сферу та підвищення рівня модернізації агровиробництва. На макроекономічному рівні цьому сприяє активна інноваційна політика держави. Стимулювання сприйнятливості представників агробізнесу до інноваційної діяльності спирається переважно на систему непрямих методів. Одним із найпоширеніших заходів є надання податкових пільг (податкові кредити, пільгове оподаткування, використання механізму прискореної амортизації основних засобів).

Законодавство в галузі інноваційної діяльності тривалий час розвивалося повільно та непослідовно, без чіткої концепції та визначення методів та предмета правового регулювання. Незважаючи на те, що останнім часом прийнято основні програмні документи щодо стимулювання інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки, необхідно також розробити окремі напрями, що включатимуть способи залучення іноземних інвестицій для модернізації уже існуючих виробничих потужностей. Підвищенню ефективності взаємодії учасників інноваційного процесу в агробізнесі сприятимуть міжнародні науково-технічні обміни; стажування студентів та спільна підготовка найвищої кваліфікації; трансферт технологій; розробка технологічних стандартів.

Подолання кризових ситуацій часто здійснюється через оновлення, або модернізацію інноваційної культури, адже саме вона є одним із найважливіших трендів сучасного менеджменту розвинених країн світу. В Україні у довоєнний період вона активно формувалася та забезпечувала розвиток сприйнятливості середовища до інновацій на підприємстві. Її головними критеріями мають стати висока соціальна відповідальність бізнесу, ефективність, динамічність, адаптивність агробізнесу до потреб споживача. Використання в адаптованому вигляді зарубіжного досвіду інноваційної культури сприятиме зростанню ефективності виробництва.

ВИСНОВОК

Отже, на різних етапах розвитку агробізнесу чинники інноваційно-технологічної модернізації можуть відігравати роль головного потужного двигуна. Модернізація агробізнесу залежить підвищення рівня економічної свободи, формування внутрішнього попиту на інтелект та знання, а також переосмислення значення інноваційної культури. Згруповані фактори прямо чи опосередковано впливають на більшість виробничих процесів, які в цілому визначають головні риси інноваційної моделі розвитку країни. За результатами аналізу можливостей впливу ключових чинників на адаптування прогресивних технологій в агровиробництві пропонуємо звернути увагу на внесення змін до інституційно-правового середовища; фінансову підтримку та розвиток агробізнесу; підвищення рівня підготовки висококваліфікованих спеціалістів; залучення інвестицій; стимулювання інноваційної діяльності в аграрному секторі; підвищення рівня конкурентоспроможності агропродукції.

Література:

1. Вініченко І.І., Теслюк Ю.В. Діджиталізація маркетингової стратегії підприємства. Агросвіт. 2022. № 23. С. 3—7.
2. Гацура Я.Т. Методологічні положення інтенсифікації аграрного виробництва на інноваційній основі. Економіка АПК. 2005. № 6. С. 61—63.
3. Гончаренко О.В., Остапенко І.Г. Інституціональне забезпечення формування інноваційного бізнесу в Україні. Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету. 2022. № 1 (4). С. 7—13.
4. Горобець Н.М. Напрямки діджиталізації аграрного виробництва. Economy, finance, law: current problems and development prospects: collective monograph. Anisiia Tomanek OSVC. Prague, Czech Republic. 2020. P. 5-5.
5. Губені Ю., Цюлковська С., Розвиток та активізація зовнішньоекономічної діяльності підприємств агробізнесу. Львів: Ліга-Прес. 2019. 191 с.
6. Державна служба статистики України URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Дзядук Г. Концептуальні основи розвитку малого та середнього агробізнесу як об'єкта державного впливу. Ефективність державного управління. 2018. № 2 (55). Ч 2. С. 219—226.
8. Дядик Т.В., Даниленко В.І., Дикопащенко В.М. Ціни та чинники маркетингової ціно-

вої політики в агробізнесі. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2021. № 4 (31). С. 58—64.

9. Пастарнак О. Вплив геополітичних чинників на аграрні ринки. URL: <https://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/7812-vplyv-heopolitychnykh-chynnykiv-na-ahrarni-rynky.html>.

10. Рогатина Л.П. Оцінка впливу факторів макросередовища на розвиток сільськогосподарських підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 3. С. 79—85.

11. Устік Т.В., Забара Ю.Ю. Інноваційний потенціал як ключовий фактор ефективного маркетингового планування в сфері агробізнесу. Міжнародна науково-практична конференція "Цифрова трансформація та диджитал технології для сталого розвитку всіх галузей сучасної освіти, науки і практики". 2023 р., Т. 2. С. 11—14. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/29322/1/zbior_prac_tom_2_26012023-11-14.pdf/

12. Феофілов С. Ключові чинники впливу на агробізнес. Прогноз зернового ринку. URL: <https://ukragroconsult.com/news/klyuchovi-chynnyky-vplyvu-na-agrobiznes-prognoz-zernovogo-rynku-2022/>.

13. Харченко Ю. Аспекти територіальної організації господарства та інституціональне забезпечення в сучасних умовах. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки 2022. № 2. Том 2. С. 292—296. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/07/vknu-es-2022-n2t2-304_46.pdf.

References:

1. Vinichenko, I.I. and Teslyuk, Yu.V. (2022), "Digitization of the enterprise's marketing strategy", *Ahrosvit*, vol. 23, pp. 3—7.

2. Hatura, Ya.T. (2005), "Methodological provisions of intensification of agricultural production on an innovative basis", *Ekonomika APK*, vol. 5, pp. 61—63.

3. Honcharenko, O.V. and Ostapenko, I.H. (2022), "Institutional support for the formation of innovative business in Ukraine", *Ekonomichnyy visnyk Dniprovsk'oho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu*, vol. 1 (4), pp. 7—13.

4. Horobets', N. M. (2020), *Napryamky didzhitalizatsiyi ahrarnoho vyrobnytstva: Economy, finance, law: current problems and development prospects [Directions of digitization of agricultural production: Economy, finance, law: current problems and development prospects]*, Anisiia Tomanek OSVC. Prague, Czech Republic.

5. Hubeni, Yu. and Tsiolkovs'ka. S. (2019), *Rozvytok ta aktyvizatsiya zovnishn'oekonomichnoyi diyal'nosti pidpryemstv ahrobiznesu [Development and activation of foreign economic activity of agribusiness enterprises]*, Liha-Pres. Lviv, Ukraine.

6. State Statistics Service of Ukraine (2024), available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 29 January 2024).

7. Dzyaduk, H. (2018), "Conceptual foundations of the development of small and medium-sized agribusiness as an object of state influence", *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnya*, vol. 2 (55), pp. 219—226.

8. Dyadyk, T.V. Danylenko, V.I. and Dykopavlenko, V.M. (2021), "Prices and factors of marketing price policy in agribusiness", *Ekonomika, biznes ta upravlinnya*, vol. 4 (31), pp. 58—64.

9. Pastarnak, O. (2011), "Influence of geopolitical factors on agricultural markets", available at: <https://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/7812-vplyv-heopolitychnykh-chynnykiv-na-ahrarni-rynky.html>. (Accessed 15 January 2024).

10. Rohatina, L.P. (2018), "Assessment of the impact of macroenvironmental factors on the development of agricultural enterprises", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 3, pp. 79—85.

11. Ustik, T.V. and Zabara, Yu.Yu. (2023), "Innovative potential as a key factor of effective marketing planning in the field of agribusiness", *Zbirka dopovidej na Mizhnarodnij naukovopraktychniy konferentsii. Mizhnarodna Naukovopraktychna konferentsiya [Digital transformation and digital technology for sustainable development of all branches of modern education, science and practice. International Scientific and Practical conference]*, available at: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/29322/1/zbior_prac_tom_2_26012023-11-14.pdf/. (Accessed 27 December 2023).

12. Feofilov, S. (2021), "Key factors influencing agribusiness", available at: <https://ukragroconsult.com/news/klyuchovi-chynnyky-vplyvu-na-agrobiznes-prognoz-zernovogo-rynku-2022/>. (Accessed 12 December 2023).

13. Kharchenko, Yu. (2022), "Aspects of territorial organization of the economy and institutional support in modern conditions", *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*, vol. 22, pp. 292—296, available at: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/07/vknu-es-2022-n2t2304_46.pdf. (Accessed 4 December 2023).

Стаття надійшла до редакції 07.02.2024 р.